

Dodatek.

Rozhodnutí senátu pro řešení kompetenčních konfliktů z roku 1937.

I. Jde o nárok soukromoprávní, domáhá-li se bývalý správce železničního hospodářského podniku (farmy a kuchyně), jenž byl zabaven po převratu okresním Národním výborem, na Československém státě vydání věcí v onom podniku zároveň zabavených z důvodu, že jsou jeho vlastnictvím a že mu je železniční správa bez důvodu zadržuje, a na náhradu hodnoty oněch věcí, pokud byly železniční správou prodány nebo spotřebovány, pro bezdůvodné obohacení.

K rozhodnutí o takovémto nároku jsou příslušny řádné soudy.

(Rozhodnutí senátu pro řešení kompetenčních konfliktů ze dne 26. ledna 1937, č. j. 879/36.)

Rudolf K., inspektor ředitelství Severozápadní dráhy a bývalý přednosta stanice v O., podal dne 2. prosince 1920 u zemského soudu jako obchodního senátu v B. na československý železniční erár žalobu o zaplacení 63.182 Kč 72 h s přísl., která k námitce věcné nepříslušnosti byla postoupena zemskému civilnímu soudu v B. Svůj nárok odůvodňoval tím, že byl z příkazu ředitelstva Severozápadní dráhy ve Vídni v letech 1917 a 1918 správcem farmy k chovu vepřového dobytka v O., která patřila k potravnímu skladišti, zřízenému pro zaměstnance dráhy, a zároveň správcem osobní kuchyně, souvisící s touto farmou. Uvedená farma byla dne 29. října 1918 se všemi zásobami a s celým živým i mrtvým inventářem zabavena okresním Národním výborem v T., a poté převzata i s osobní kuchyní Československým státem. Mezi takto zabavenými po případě převzatými předměty byly také věci, které jsou jeho výhradním vlastnictvím a jež vypočítává podrobně v odstavci III. a IV., 6, 7, 8 žaloby, v hodnotě 55.757 Kč 51 h. Československý stát dílem tyto předměty prodal, dílem jich použil, je tedy k jeho škodě uvedenou částkou bezdůvodně obohacen. Mimo to půjčil před převratem personální kuchyni hotově 6.311 Kč 36 h, vyplatil na mzdách dalších 70 Kč a dodal pro potřeby kuchyně různé potraviny, vše v úhrnné částce 7.425 Kč 28 h (jsou to položky odst. V., 1, 2, 3, 5, 9). Poněvadž Československý stát převzal do správy také osobní kuchyni se všemi

aktivy a pasivy, je povinen zaplatiti žalobci vše, co do osobní kuchyně vložil a co mu uvedený podnik byl dlužen, poněvadž i tím je stát obohacen. Ředitelství státních drah v B. uznalo prý co do větší části položek povinnost k náhradě, stát však bezdůvodně odpírá placení. Původní žalobní prosbu na zaplacení 63.182 Kč 79 h změnil žalobce při ústním jednání 14. října 1921 tak, že jest žalovaný stát povinen vrátiti mu věci uvedené v odst. III. a V., 6, 7, 8, pokud jsou ještě po ruce, nebo zaplatiti význačenou při nich hodnotu. Žalovaný stát popřel žalobní nárok, vznesl řadu námitek, mezi jinými i námitku nepřípustnosti pořadu práva, poněvadž celá farma byla zabavena z rozkazu Národního výboru, tedý ve výkonu moci výsostní.

Z e m s k ý s o u d v B. zamítl žalobu co do částky 7.425 Kč 28 h s přísl. (totiž co do položek 1, 2, 3, 5 a 9, odst. V. žaloby), co do další části žalobního nároku, týkající se vydání věcí pod III. a V. pol. 6, 7, 8 žaloby, po případě zaplacení částky 55.757 Kč 51 h vyhověl usnesením námítce nepřípustnosti pořadu práva a dosavadní řízení zrušil jako zmatečné. Rozsudek (prvá část rozhodnutí) nebyl odvoláním napaden. Proti usnesení (druhé části rozhodnutí) podal žalobce rekurs.

Prvý soud odůvodnil své rozhodnutí takto: Jest nesporno a bylo též zjištěno spisem okresního hejtmanství v T., č. 39/1513, že z nařízení Národního výboru v B. byly zabaveny farma a personální kuchyně v O. s celým živým a mrtvým inventářem. Jest dále nesporno, že též předměty požadované žalobcem nebyly náhodou na farmě, nýbrž že sloužily se svolením žalobcovým k řádnému hospodaření na farmě. Proto nemůže žalobce žádati vydání těchto věcí, i kdyby byly jeho soukromým majetkem, nýbrž pouze jejich hodnotu. Stanovení této hodnoty patří však jako další část úředního jednání zavedeného z důvodů veřejnoprávních do pravomoci týchž úřadů, jež provedly zabavení. Teprve, kdyby stát byl s placením v y š e t ř e n é h o o d š k o d n é h o v prodlení, mohl by žalobce proti němu pokračovati pořadem práva.

V r e k u r s u uvedl žalobce, že ze skutkové podstaty vychází najevo, že se zabavení mělo vztahovati jen na majetek státní, tudíž na zásobené vepřů a zboží, že však nechtělo postihnouti jeho soukromý majetek, což plyne z toho, že byl pozván, aby své vlastnictví prokázal. Železniční úřady, které převzaly správu farmy a kuchyni, překročivše úmysl opatření o zabavení, zadržely jeho soukromý majetek, jehož vydání dosud odepřely, ač dřívější úřady, totiž ředitelství Severozápadní dráhy ve Vídni a potravní skladiště uznaly jeho vlastnictví na dotčených předmětech a že tedy byl nucen uplatňovati žalobou své vlastnictví. Žaloba je čistou rei vindicatio, jejíž projednání a rozhodnutí přísluší soudům. To, že Národní výbor provedl příležitostně zabavení činy státní výsosti, nemá účinku na povahu této žaloby a je neodůvodněno přiknouti snad funkci soudce k přezkoumání otázky o vlastnictví správnímu úřadu, který by v případném řízení vystoupil konečně jako strana. Nejde o to, zda zabavení, jak bylo zamýšleno, jest oprávněné, nýbrž

o zjištění, zda předměty, které jako svůj majetek požaduje, skutečně jeho majetkem jsou a zda by mu musily býti nahrazeny, jestliže jich bylo upotřebeno anebo jež neexistují. Tento čistě soukromoprávní nárok patří před řádné soudy.

Rekursní soud rekursu žalobcovu nevyhověl s tím, že není správné žalobcovo tvrzení, že žaloba je čistou žalobou vlastnickou, že se zakládá na soukromoprávním nároku a že patří proto před řádné soudy. Že tomu tak není, vychází z odst. IV. žaloby, kde stěžovatel sám udává, že zažalované předměty byly československým železničním erárem zčásti prodány a zčásti jich upotřebeno, takže erár jest obohacen na újmu žalobce částkou 55.757 Kč 51 h. Nejde tedy o žalobu vlastnickou, i když žalobce při ústním jednání ze dne 14. listopadu 1921 žalobní žádost v tom směru opravil, nýbrž jediné o uznání neodůvodněnosti zabavení, vrácení zabavených věcí a možnou náhradu za ně. Pokud by opíral žalobce svůj nárok o svůj poměr jako správce farmy, jde o poměr veřejný a rozhodnutí o nárocích z toho důvodu na pořad práva nepřísluší. Také zabavení Národním výborem je akt veřejnoprávní a lze se domáhati jeho zrušení a vrácení věcí po zrušení rovněž jen pořadem instancí správních anebo u soudu správního podle zákona o tomto soudě. Než soudy civilní nejsou povolány rozhodnouti o odůvodněnosti zabavení. Pokud by se však žalobce, jak původně činil, chtěl domáhati náhrady škody způsobené mu aktem veřejnoprávním, není příslušným dovolaný soud, nýbrž výhradně zemský civilní soud v P. Ježto dle změněné žalobní prosby se žalobce domáhá jen nároků na vydání věcí bez důvodů zabavených a nároků ze správy farmy, spravované jím jako veřejným zřízencem, nepřísluší nároky ty na pořad práva, nýbrž na pořad správní.

Dovolací rekurs žalobcův byl odmítnut jako nepřipustný.

Poté učinil Rudolf K. podáním ze dne 18. prosince 1923 na politickou okresní správu v T. návrh později pozměněný v konečném znění, aby československý erár byl uznán povinným: 1. k vydání předmětů v podání blíže uvedených, jeho volné a neomezené vlastnictví tvořících, a k úhradě přiměřeného odškodnění ve výši 6% za užívání a ve výši 10% ročně za opotřebení z ceny dotčených věcí od 29. října 1918, 2. pokud těchto předmětů již není, nahraditi jejich hodnotu podle stavu z 28. října 1918 s 6% úroky od 29. října 1918. Jde tu o předměty uvedené v žalobě v odst. III., V. pol. 6, 7, 8 s úchytkami v ocenění. Po skutkové stránce uvádí v podstatě totéž, co v žalobě, s tou změnou, že tvrdí, že podle ujednání měl z vlastních prostředků za odměnu dodávati živé i mrtvé příslušenství k provozu najatého hospodářství, což učinil. Dospívá k závěru, že československý erár převzal do svého majetku a používání jeho vlastnictví bez zákonného důvodu a že je proto železniční správa povinna vrátiti jemu náležící předměty.

Okresní politická správa v T. výměrem ze dne 13. ledna 1925, č. 1434, zamítla návrh Rudolfa K. s odůvodněním, že není

žádné zákonné normy, jež by na politické úřady přenášela rozhodování o tom, zda vlastnictví resp. držení kohokoliv bylo jednáním někoho porušeno resp. způsobena škoda, a určení výše způsobené škody z tohoto jednání resp. rozhodování o výši náhrady za tuto škodu.

V odvolání proti tomuto výnosu ze dne 30. ledna 1925 uvedl žadatel, že správný důvod, o který jest jeho nárok opřen, jest jediné v odůvodnění zabavení, tedy nárok na vrácení zabavených věcí a náhradu za ně, že řádné soudy již rozhodly, že jsou nepříslušné a že rozhodnutí přísluší úřadům správním, a že tímto rozhodnutím jsou správní úřady vázány.

Zemská politická správa (zemský hospodářský úřad) rozhodnutím ze dne 4. května 1925, č. 2095/A/1, nevyhověla odvolání a odkázala odvolatele s jeho nárokem na vrácení zabaveného privátního majetku resp. na náhradu jeho hodnoty na správu československých státních drah z důvodů, že předměty, pokud byly soukromým majetkem odvolatelovým, byly jím farmě pro pěstování vepřového dobytka pouze zapůjčeny, takže co do těchto předmětů byl mezi odvolatelem a ředitelstvím bývalých Severozápadních drah ve V. poměr námezdní, do kterého vstoupila československá státní správa železnic převzetím oněch předmětů. Z toho vyplývá, že politické úřady nejsou oprávněny k rozhodování o uplatňovaném nároku odvolatelově.

Z tohoto rozhodnutí podal Rudolf K. dne 6. června 1925 odvolání k ministerstvu vnitra, v němž trvá na svém názoru, že rozhodnutí soudu je pro administrativní úřad závazné. Jeho nároky má úřad posuzovati podle ustanovení občanského zákona. Nesprávný je odkaz odvolatele s jeho nárokem na správu československých státních drah, s níž ostatně marně vyjednával proto, že správa československých státních drah je v tomto případě stranou, takže jest nemožno usnésti se na tom, aby strana sama rozhodovala o své sporné záležitosti.

Ministerstvo vnitra rozhodnutím ze dne 27. ledna 1930, č. 1687/10, nevyhovělo odvolání z těchto důvodů: Podle ujednání s bývalým majitelem farmy, jímž bylo dle stěžovatelova tvrzení potravní skladiště pro zaměstnance ředitelství Severozápadní dráhy ve V., dodal stěžovatel z vlastních prostředků za odměnu mrtvé i živé příslušenství, potřebné k provozu hospodářství. Tím vznikl mezi ním a majitelem farmy nepochybně poměr soukromoprávní. Rozhodovati o nárocích tohoto soukromoprávního poměru však politickým úřadům nepřísluší. Na tomto soukromoprávním vztahu Rudolfa K. k majiteli farmy nemohl nic změnit ani výměr bývalého okresního hejtmanství v T. ze dne 7. listopadu 1918, jímž bylo důsledkem státního převratu prohlášeno, že se vepřová farma i hospodářství i polnosti nádražní správy v O. staly jako celek majetkem Československého státu, ani když později přešla farma jako celek v majetek československého eráru železničního, neboť předměty, o nichž Rudolf K. tvrdí, že jsou resp. byly jeho majetkem, nebyly zvláště za majetek Československého státu prohlášeny ani zabaveny a strana

se zrušení zabavení farmy jako celku ani nedomáhá. Námitka strany, že politický úřad jest vázán rozhodnutím soudu, jímž bylo vysloveno, že ve věci jsou příslušny úřady správní, nemá v zákoně opory.

Poté podal Rudolf K. u předsedy konfliktního senátu návrh na řešení záporného kompetenčního konfliktu ve smyslu § 3 zákona ze dne 2. listopadu 1918, č. 3 Sb. z. a n., v němž poukazuje k výsledkům řízení před soudy i správními úřady, a podotýká, že na rozhodnutí ministerstva vnitřně podal stížnost na nejvyšší správní soud, která dosud vyřízena nebyla. Ministerstvo vnitřně ve svém projevu o návrhu Rudolfa K. odkázalo ke svému rozhodnutí, vrchní soud v B. žádného vyjádření nepodal.

Senát pro řešení kompetenčních konfliktů uznal, že pro uvedenou věc jsou příslušny řádné soudy.

Důvody:

Navrhovatel se domáhal jak před soudy, tak před správními úřady na Československém státě jednak vydání řady předmětů v podstatě z důvodů, že jsou jeho vlastnictvím a že mu je železniční správa bez důvodů zadržuje, jednak náhrady hodnoty těchto věcí, pokud byly železniční správou prodány neb spotřebovány, pro bezdůvodné obohacení. Tento nárok jest nárokem soukromoprávním a neztrácí na své povaze ničeho tím, že navrhovatel, jak později v řízení správním udával, učinil s bývalým majitelem farmy — potravním skladištěm — ujednání, dle něhož prý dodal z vlastních prostředků za odměnu živé i mrtvé příslušenství, potřebné k provozu hospodářství. Navrhovatel sám označil svoji žalobu jako čistou žalobu vlastnickou po případě opřel ji o bezdůvodné obohacení, tvrdil výslovně, že jeho nároky jest posuzovati podle ustanovení občanského zákona, a doložil, že okolnost, že Národní výbor provedl příležitostně zabavení, nemá účinku na povahu žaloby, poněvadž nejde o to, zda zabavení, jak bylo zamýšleno, je oprávněné, nýbrž o to, zda předměty, které jako svůj majetek požaduje, skutečně jeho majetkem jsou. Z toho je patrné, že navrhovatel vědomě a záměrně uplatňoval nároky soukromoprávní a že postup jeho nesměřoval proti zabránění farmy s jeho věcmi Národním výborem, proti němuž pořadem správních instancí se ani nebránil, nýbrž že se cítil stíženým výhradně tím, že Československý stát, který prý jeho věci převzal, mu jeho majetek zadržuje. O takovém nároku přísluší rozhodovati řádným soudům, poněvadž není zvláštního zákona, kterým by byl nárok ten přikázán jiným úřadům neb orgánům (§ 1 j. n.). Bylo proto o záporném konfliktu kompetenčním uznati právem, jak ve výroku vysloveno.

II. Stížnost přiznaná postíženému v § 68 ex. ř. je stížností dozorcí, nikoli opravným prostředkem, o němž by měli soudcovští úředníci tam jmenovaní rozhodovati ve výkonu svěřené jim jurisdikce. Takovouto